

[Avaleht](#) > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > Vanemlik vastutus – lapse isikuhooldusõigus ja suhtlusõigus

Vanemlik vastutus – lapse isikuhooldusõigus ja suhtlusõigus

Vanemlik vastutus hõlmab kõiki lapse isiku ja tema varaga seotud õigusi ja kohustusi. Vanemliku vastutuse mõiste on liikmesriigiti erinev, kuid tavaliselt hõlmab see hooldus- ja suhtlusõigust. Kui olete rahvusvaheline paar, kellel on üks või mitu last ning teil on käsil lahutus, tuleb teil jõuda kokkuleppele laste hoolduse küsimustes.

Millest alustada?

Mis on suhtlusõigus? Mis on hooldusõigus?

Kuni vanemad elavad koos, hooldavad nad oma lapsi harilikult ühiselt. Kui aga vanemad lahutavad abielu või lähevad lahku, peavad nad otsustama, kuidas seda vastutust tulevikus jagada.

Nad võivad otsustada, et laps elab vaheldumisi kummagi vanema juures või ainult ühe vanema juures. Viimasel juhul on teisel vanemal enamasti õigus last teatavatel aegadel külastada ja temaga suhelda.

Isikuhooldusõigus hõlmab ka muid lapse hariduse ja hooldamisega seotud küsimusi, kaasa arvatud õigus hoolitseda lapse ja tema varade eest. Tavaliselt kannavad lapse eest vanemlikku vastutust tema vanemad, ent selle võib anda ka asutusele, mille hoolde laps on usaldatud.

Kes otsustab hooldus- ja suhtlusõiguse üle?

Vanemad võivad lahendada need küsimused vastastikuse kokkuleppega. Kui vanemad ei suuda kokkuleppele jõuda, võib abiks olla perelepitaja või advokaat. Vahendaja leidmiseks võite klõpsata selle lehe allservas oleva lingil.

Kui vanemad kokkuleppele ei jõua, võib osutada vajalikuks pöörduda kohtusse. Kohus võib otsustada, et lapse või laste hooldusõigus on mõlemal vanemal (ühine hooldusõigus) või ühel vanemal (ainuhooldusõigus). Kui hooldusõigus on ainult ühel vanemal, võib kohus otsustada teise vanema suhtlusõiguse üle.

Kui tegemist on rahvusvahelise abielupaariga, määratakse pädev kohus ELi normide kohaselt. Pädeva kohtu leidmiseks võite klõpsata selle lehe allservas oleva lingil.

Ühiste ELi normide peamine eesmärk on vältida olukorda, kus mõlemad vanemad pöörduvad oma riigi kohtu poole ja samas asjas tehakse kaks otsust. Reeglina on vanemliku vastutuse, hooldusõiguse ja külastusõiguse küsimustes pädev kohus selle riigi kohus, kus laps alaliselt elab.

Kas kohtuotsus kuulub täitmisele muus ELi liikmesriigis?

Otsuste tunnustamise ja täitmise mehhanism tagab, et kohtuotsust kohaldatakse teistes ELi liikmesriikides pärast seda, kui pädev ELi kohus on väljastanud tõendi. See lihtsustab vanemliku vastutusega isikutel või

asutustel oma õiguste kasutamist.

Kui vanemlikku vastutust käsitlev kohtuvaidlus algatatakse 1. augustil 2022 või hiljem, ei ole vaja erimenetlusi, et tehtud otsuse saaks teistes liikmesriikides täitmisele pöörata. Nii toetatakse lapse ja mõlema vanema vahelisi suhteid. Kui vanemlikku vastutust käsitlev kohtuvaidlus on algatatud enne 1. augustit 2022, võib lahendi täidetavaks tunnistamine olla endiselt vajalik.

Milliseid ELi õigusnorme kohaldatakse?

Laste ja nende vanemate vahelisi piiriüleseid küsimusi reguleerivad normid on sätestatud [nõukogu 25. juuni 2019. aasta määruses \(EL\) 2019/1111 \(Brüsseli IIb määrus\)](#), mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserööve. Selle määrusega asendatakse [määrus \(EL\) 2201/2003 – Brüsseli IIa määrus](#), mida kohaldatakse siiski endiselt nende menetluste suhtes, mis algatati enne määruse (EL) 2019/1111 kohaldamise algust 1. augustil 2022. Neid norme kohaldatakse kõigile lastele sellest olenemata, kas nad on sündinud abielust või väljaspool abielu. Brüsseli IIb määrus on ELi õiguslase koostöö alustala abieluasjades ja vanemliku vastutusega seotud asjades. Määrust kohaldatakse kõikides ELi liikmesriikides peale Taani.

Brüsseli IIb määruse kohaldamise praktiline juhend on kättesaadav järgmisel veebilehel: [Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku väljaanded](#).

Üksikasjaliku teabe saamiseks konkreetse riigi kohta klõpsake selle riigi lipul.

Seotud lingid

- [Leia vahendaja](#)
- [Leia pädev kohus](#)
- [Tutvu väljaandega](#)
- [Haavatavad isikud](#)
- [Lapse õigusi käsitleva Euroopa õiguse käsiraamat](#)
- [Abivahend valdkonna töötajatele: lastega seotud perekonnaasjade menetlemise käigus saavutatud kokkulepete piiriülene tunnustamine ja täitmine](#)

Viimati uuendatud: 14/06/2023

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.